

Zeměpisná olympiáda překročila hranice svých možností

Druhé pololetí uplynulého školního roku poznamenala pandemie covid-19 a s ní spojená mimořádná opatření, která se dotkla nejen výuky ve školách, ale i oborových soutěží, včetně Zeměpisné olympiády. I přes značná omezení se nakonec podařilo uspořádat všechna postupová kola a vyslat českou reprezentaci na mezinárodní olympiádu (byť pouze online).

Ve školním roce 2019/2020 se uskutečnil 22. ročník Zeměpisné olympiády, a zatímco školní a okresní kola proběhla podle klasického scénáře, těsně před konáním kol krajských přišla pandemie koronaviru. Všechny oborové soutěže byly postaveny hned v počátku karantény před nelehký úkol, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR po oznámení mimořádných opatření zaslalo všem organizátorům soutěží dopis s výzvou, aby soutěže zcela zrušili. Zároveň dopis obsahoval informaci o okamžitém zastavení financování soutěží. Organizátoři byli tedy postaveni do složité situace, jelikož se museli rozhodnout, zda soutěže definitivně zrušit, a tím tedy nedokončit rozběhlý ročník, nebo se snažit je v omezeném režimu na vlastní náklady uskutečnit, přičemž nikdo nevěděl, jak dlouho a v jakém rozsahu budou mimořádná opatření trvat.

Organizační tým Zeměpisné olympiády byl od počátku rozhodnut pokusit se soutěž uskutečnit alternativním způsobem. Ihned po vyhlášení nouzového stavu tedy započaly přípravy na uspořádání krajského kola online formou. Snahou bylo co nejvíce zachovat původní podobu soutěže, včetně rozdělení na tři části – práce s atlasem, test geografických znalostí a praktická část (Jelen, Polívková 2017). Pomocnou ruku poskytl dlouholetý partner soutěže, nakladatelství Kartografie Praha, který zdarma pro všechny soutěžící zpřístupnil licence na digitální atlasy světa i Česka. S touto významnou pomůckou již stačilo převést připravené soutěžní otázky do online podoby, přičemž bylo zvoleno prostředí Google Forms, které je bezplatné a nevyžaduje speciální registrace ani instalace dalšího softwaru. Aby došlo k zachování

praktické části, měli soutěžící v kategorii D v jednom z úkolů vytvářet kartogramy, které pak následně skenovali (či fotografovali) a nahrávali do sdíleného prostředí. Samotného krajského kola se zúčastnilo téměř 800 soutěžících ze všech čtyř kategorií. I přes občasné technické problémy proběhlo toto kolo na výbornou a samotnými soutěžícími bylo hodnoceno velmi pozitivně.

Po krajském kole však přišla další výzva v podobě uspořádání kola celostátního. To se tradičně koná dvoudenní formou v Praze na Přírodovědecké fakultě UK, což však vzhledem k pokračujícím opatřením a nedostatku financí nebylo reálné uskutečnit. Bylo tedy rozhodnuto, že dojde k rozdělení celostátního kola na dvě jednodenní části: distanční (práce s atlasem a test) a prezenční (práce v terénu a multimediální test). Vzhledem k tomu, že byly organizátory zrušeny

Jakub Jelen
Diana Filipová

Univerzita Karlova,
Přírodovědecká fakulta,
katedra sociální geografie
a regionálního rozvoje;
jakub.jelen@natur.cuni.cz

Online přílohu
(Vítězné mapy v soutěži
O nejlepší mapu na geo-
grafické téma) najdete
na webu Geografických
rozhledů.

Přesun mezinárodní soutěže

Konání 17. Mezinárodní geografické olympiády (*International Geography Olympiad*, iGeo), která se měla uskutečnit v srpnu 2020 v Istanbulu, bylo vzhledem k bezpečnostním opatřením přijatým kvůli pandemii covid-19 přesunuto na léto 2021. Vítězové celostátního kola ZO v kategoriích C a D se však letos mohli zúčastnit alespoň Evropské geografické olympiády (*European Geography Olympiad*, EGEO), která kvůli výše zmíněným opatřením proběhla distanční online formou ve dnech 29. a 30. srpna 2020.

Pořádající institucí bylo srbské Regionální centrum pro talentovanou mládež při Fakultě geografie na Bělehradské univerzitě. Soutěž probíhala individuálně a ve dvou věkových kategoriích – od 12 do 15 let a od 16 do 19 let. V juniorské kategorii vybojovali čeští zástupci dvě bronzové a jednu stříbrnou medaili. Mezi národy se tak Česko umístilo na třetím místě za Ruskem a Litvou. V kategorii seniorů pak čeští soutěžící získali dvě stříbrné medaile a jednu bronzovou. V pořadí národů opět Česko obsadilo přední příčky.

Obr. 1 Vyhlášení výsledků celostátního kola Zeměpisné olympiády ročníku 2019/2020 areálu základní školy v Jílovém u Prahy. Foto: Radek Durna.

Abstract

The Geographical Olympiad has exceeded its limits. The paper introduces a non-traditional course of the 22nd year of the Geographical Olympiad in Czechia (ZO), which was influenced by the world pandemic of COVID-19 and related emergency measures. The regional round was held in an online form, the national round used a combined approach, while the field-work took place in Jílové u Prahy as usual. The outlook for the next year is also outlined, and in the online appendix, the winning maps of the supplementary competition "The best map on the geographical topic" are presented.

obě mezinárodní geografické soutěže iGeo a IESO (více o mezinárodních soutěžích např. Strašlipka 2019), na které vyjíždí reprezentovat Česko vítězové z kategorie D, panovala obava z toho, zda budou mít soutěžící vůbec zájem se celostátního kola účastnit. Tyto obavy se však ukázaly jako zcela mylné, jelikož soutěžící projevili o celostátní kolo velký zájem, a nakonec se jej také zúčastnili téměř všichni postupující z krajského kola.

Distanční část proběhla v podobném duchu jako krajské kolo, tedy opět s pomocí digitálních atlasů v online prostředí. Následovalo vyvrcholení soutěže – prezenční část (práce v terénu), která našla zázemí v Jílovém u Prahy, v areálu zdejší základní školy a blízkém okolí. I to se ale lišilo od organizace zavedené v předchozích letech. První rozdíl byl již v tom, že se tato část konala v sobotu, a to z důvodu zastavení financování soutěže ze strany MŠMT, kvůli čemuž nebylo možné hradit pedagogickému doprovodu cestovné. Soutěžící tedy na místo konání dopravili rodiče,

pro které však byl ve spolupráci s vedením města připraven bohatý doprovodný program. Starosta města Pavel Pešek, který nad celou akcí převzal osobní záštitu, představil doprovázejícím rodičům centrum města, radnici a další zajímavosti. Ti, kteří měli chuť na delší výlet po okolí, mohli navštívit místní rozhlednu nebo bývalé zlaté štolý.

Soutěžící pak během terénní části plnili rozličné úkoly, které byly zaměřeny na geologii, nakládání s odpady, územní plánování či regionální rozvoj (Durna a kol. 2019; Vrhel, Jelen 2019). Soutěžní úlohy byly ihned na místě vyhodnocovány, aby odpoledne mohlo proběhnout slavnostní vyhlášení výsledků a vítězů.

I přes mimořádná opatření a nelehké přípravy proběhlo celostátní kolo bez větších komplikací. Soutěžící i jejich doprovod strávili v Jílovém u Prahy příjemný den, všichni účastníci si odvezli zajímavé upomínkové předměty a vítězové pak hodnotné ceny. Na závěr je tedy více než kdy jindy na místě poděkovat celému organizačnímu týmu, všem sponzorům, partnerům a kolegům za to, že i v této nelehké době dokázali svým úsilím Zeměpisnou olympiádu nejen udržet, ale i pozvednout zase o úroveň výše.

Literatura a zdroje dat

- DURNA, R., JELEN, J., SVOBODOVÁ, H. (2019): Práce v terénu jako součást zeměpisných olympiád. *Geografické rozhledy*, 28(4), 24–25.
- JELEN, J., POLÍVKOVÁ, K. (2017): Zeměpisná olympiáda. *Geografické rozhledy*, 27(1), 24–25.
- STRAŠLIPKA, J. (2019): Mezinárodní olympiáda věd o Zemi pohledem účastníka. *Geografické rozhledy*, 29(2), 26–29.
- VRHEL, M., JELEN, J. (2019): Nakládání s odpady jako atraktivní téma terénní výuky. *Geografické rozhledy*, 28(5), 26–29.

Co přinese letošní ročník?

Od 1. září 2020 je vyhlášen 23. ročník Zeměpisné olympiády. Vzhledem k nejistému vývoji epidemiologické situace je možné, že dojde k dalším změnám. Řádný harmonogram by však měl vypadat podobně jako v předchozích letech. Školní kola jsou opět v kompetenci jednotlivých vyučujících, přičemž je možné využívat náměty a podporu publikovanou ve starších číslech *Geografických rozhledů* nebo na webu soutěže. Okresní a krajská kola by měla probíhat na jaře roku 2021 a celostátní kolo pak koncem dubna na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Společně s novým ročníkem je také vyhlášeno další kolo doplňkové soutěže O nejlepší mapu na geografické téma (online příloha).

Veškeré další informace o ZO naleznete na webových stránkách www.zemepisnaolympiada.cz a na Facebooku @zemepisnaolympiada.

Hranice

Sněžná čára – prvek horské krajiny i indikátor změn klimatu
Hranice v Africkém rohu – zdroj konfliktů i příležitostí
Česko-moravská hranice v symbolech

1

Tento soubor (článek) je vlastnictvím časopisu Geografické rozhledy a podléhá právní ochraně. ■ Vydavatel i nakladatel časopisu si vyhrazují právo článek zveřejňovat na webových stránkách a sociálních sítích časopisu za účelem propagace časopisu. ■ Dílo není určeno ke komerčnímu využití. Smí se šířit, pokud jsou korektně uvedeny údaje o autorovi, článku a jako zdroj citován časopis Geografické rozhledy.